

HELSINGIN RANTA-ASEMAKAAVAN MUUTOS TAIVASSALOSSA: LUONTOARVOJEN PERUSSELVITYS

FM (biologi) Turkka Korvenpää
3.12.2024

Sisällys:

1. JOHDANTO	3
2. ALUEEN YLEISKUVAUS	4
3. LUONTOTYYPIT JA KASVILLISUUS	4
4. MUU LAJISTO	9
5. YHTEENVETO	9
6. KIRJALLISUUS JA LÄHTEET	9

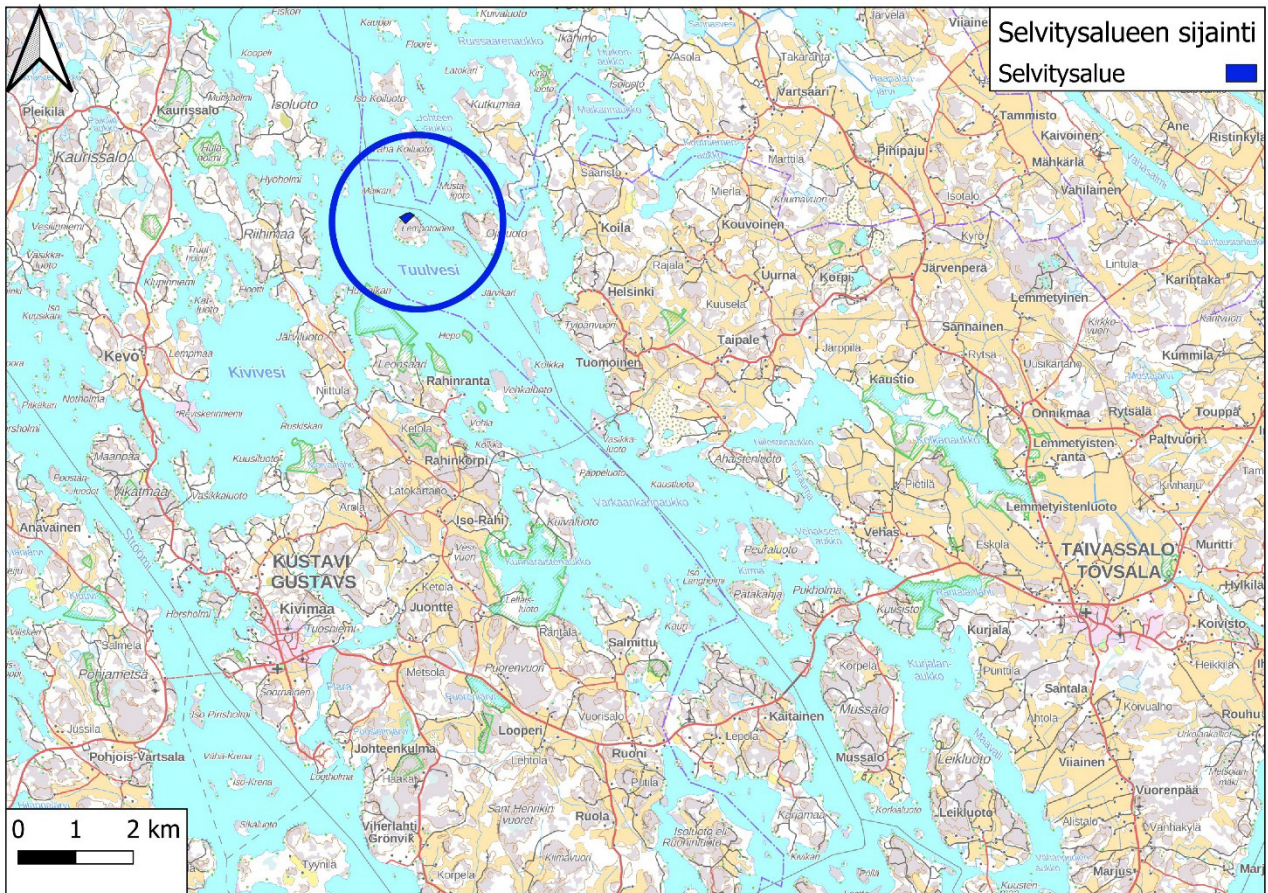
Kannen kuva: Karu merenrantakallio luontotyyppikuviolla 2.

Pohjakartat ja ilmakehät: © Maanmittauslaitos 12/2024

Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy
Hanhenkaari 10 as 16
21420 Lieto
Puh. 045-6793602
www.envibio.net

1. JOHDANTO

Nosto Consulting Oy tilasi Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy:ltä luontoarvojen perusselvityksen Taivassalossa Lempotoisen saarella sijaitsevalta Helsingin ranta-asemakaavan muutosalueelta (kartta 1).

Kartta 1. Selvitysalueen sijainti.

Selvityksen teki FM (biologi) Turkka Korvenpää, ja se perustuu 4.9.2024 suoritettuun maastokäyntiin. Suomen Lajitietokeskukselle tehtiin myös aineistopyyntö (Suomen Lajitietokeskus 2024) Lempotoisen saarella. Selvitys sisältää luontotyyppi- ja kasvillisuuskartoituksen ja uhanalaisten, silmälläpidettävien sekä EU:n luontodirektiivin II- ja IV a -liitteiden lajien esiintymien selvityksen.

2. ALUEEN YLEISKUVAUS

Lempotoinen sijaitsee Taivassalon länsiosassa Tuulvedellä noin 7 km Kustavin kirkonkylästä pohjoiskoilliseen (kartta 1). Selvitysalue on Lempotoisen pohjoisrannalla. Alueen itäpäässä on rakennettu kesämökkkitontti. Siitä länteen kasvaa kallioista, nuorehkoa mäntymetsää. Paikoin on myös puuttomia avokallioita. Rannat ovat kallioisia ja kivisiä.

3. LUONTOTYYPIT JA KASVILLISUUS

Selvitysalue jaettiin 4 luontotyyppikuvioon (kartat 2-3), jotka rajattiin kartalle GPS-laitetta ja ilmakuvia apuna käyttäen. Kustakin kuvioista laadittiin sanallinen kuvaus sekä määritettiin, onko kyseessä jokin alla luetelluista arvokkaista luontotyypeistä:

- luonnonsuojelulain suojaama luontotyyppi
- vesilain suojaama luontotyyppi
- metsälain erityisen tärkeä elinympäristö
- Metso-kriteerit luokassa I täyttävä kohde
- uhanalaisen luontotyypin edustava esiintymä
- muu luontoarvoiltaan merkittävä kohde

Kuviokuvaukset sisältävät tietoa mm. elävästä ja kuolleesta puustosta, putkilokasvillisuudesta ja Suomen luontotyyppien uhanalaisuusarviointin luontotyyppistä (luontotyyppienuhanalaisuus.ymparisto.fi/lutu/#/, Kontula & Raunio 2018a ja b). Luontotyyppien uhanalaisuudessa ratkaisevaa on kuvion uhanalaisuusluokan lisäksi kuvion edustavuus. Esimerkiksi tavanomainen voimakkaasti harvennushakattu, lahoppuustoltaan niukka, varttunut kuiva kangasmetsä kuuluu uhanalaisluokkaan vaarantunut (uhanalainen), mutta on edustavuudeltaan heikko, sillä luontotyypin tila on voimakkaasti heikentynyt, kun ihmistoiminta on perin pohjin muuttanut metsän luontaisia ominaispiirteitä. Luontoarvoiltaan merkittäviä ja maankäytössä huomioitavia ovat siten vain sellaiset uhanalaisten luontotyyppien esiintymät, joiden edustavuus on erinomainen tai hyvä.

Yhtään arvokasta luontotyyppikohdetta ei löydetty.

KUVIO 1 – PIHAPIIRI

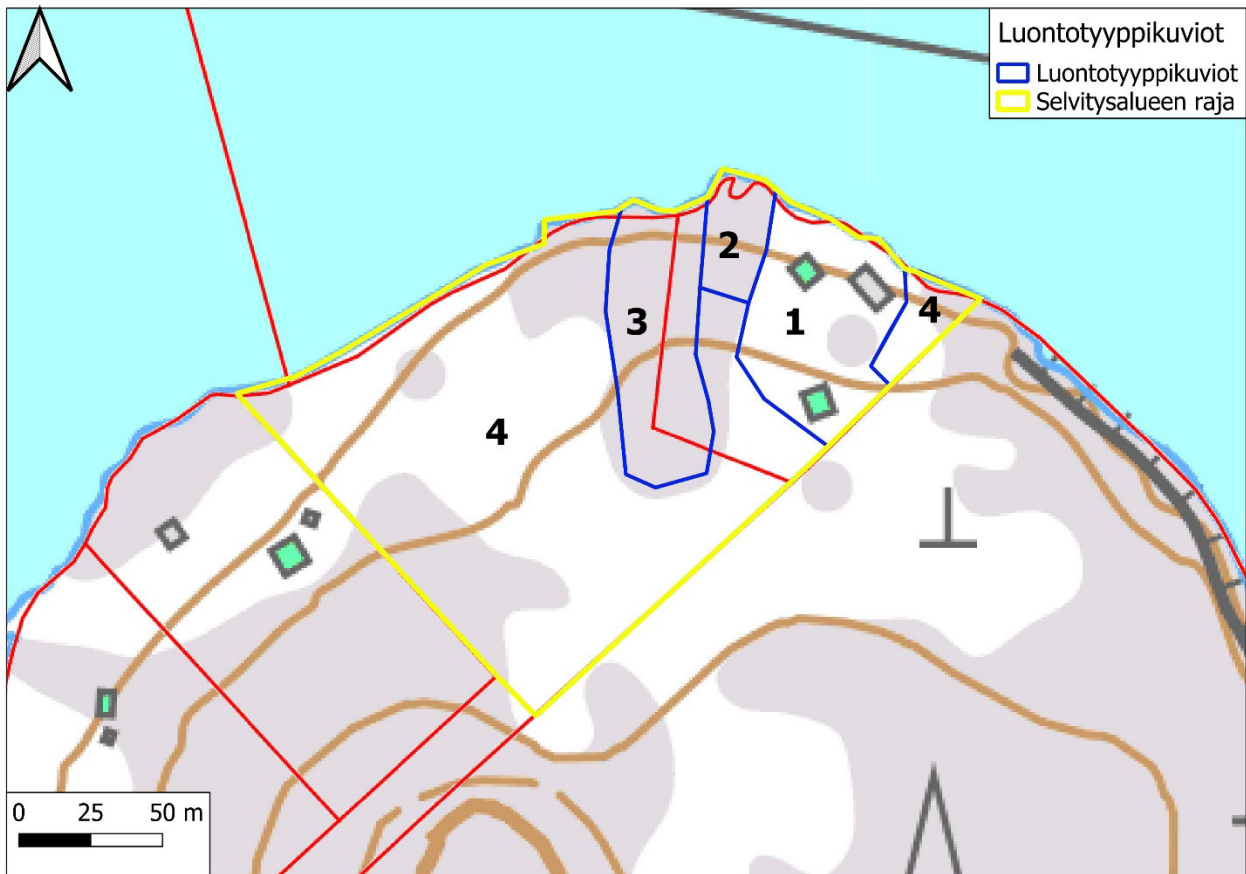
Melko kallioinen kesämökin pihapiiri rakennuksineen ja laitureineen. Kuviolla kasvaa jonkin verran mäntyjä, muutama pieni haapa, yksi nuori vaahtera ja rannan tuntumassa vähän koivuja ja tervaleppiä. Kenttäkerroksen kasvistoon kuuluvat runsaiden puolukan ja mustikan lisäksi mm. metsälauha ja kevätpiippo.

KUVIO 2 – VÄHÄPUUSTOINEN KARU KALLIO

Vähäpuustoinen karu kallio, jolla kasvaa harvassa melko vanhoja mäntyjä (kuva 1). Lahopuuta ei ole. Kalliomännikön niukkaan kasvistoon kuuluvat esim. puolukka, mustikka, metsälauha ja kanerva. Rannalla sijaitsee kapea, avoin, karu merenrantakallio (kannen kuva), jolla tavataan mm. rantavehnää, keltamaksaruohoa, syyläjuurta ja rönsyrölliä. Rantakallio on luontotyyppiä karu merenrantakallio, joka on säilyvä (ei uhanalainen) luontotyyppi. Kalliomännikkö kuuluu luontotyyppiin kalliometsä (silmälläpidettävä), mutta on edustavuudeltaan melko heikko. Sen voidaan tulkita kuuluvan myös luontotyyppiin rannikon kuivan kankaan männiköt (erittäin uhanalainen).

Kuva 1. Harvapuustoista kalliomännikköä luontotyyppikuviolla 2.

Kartat 2-3. Luontotyyppikuviot maastokartalla ja ilmakuvalla.

KUVIO 3 – KARU AVOKALLIO

Puuton, karu kallio (kuva 2), jolla kasvaa poronjäkälän ohella melko runsaasti saaristolle tyypillistä kalliotierasammalta. Niukkalajiseen putkilokasvistoon kuuluvat mm. metsälauha, kanerva ja ahosuolaheinä. Kalliolla seisoo pieni kelo. Sammal- ja jäkäläpeite eivät ole mainittavasti kuluneet. Rantakallio kuuluu luontotyyppiin karut merenrantakalliot (säilyvä) ja meriveden suoran vaikutuspiirin yläpuolella sijaitseva kallio osittain luontotyyppiin karut poronjäkälä-sammalkalliot (koko Suomen tasolla säilyvä, Etelä-Suomessa silmälläpidettävä) ja osittain luontotyyppiin karut kalliotierasammalkalliot (säilyvä).

Kuva 2. Karua avokalliota luontotyyppikuviolla 3.

KUVIO 4 – KALLIOINEN MÄNTYMETSA

Monin paikoin kallioinen, kuivan kankaan mäntyvaltainen metsä (kuvat 3-4), jossa on vähän lahopuuta. Metsä ei ole kovin vanhaa, ja sitä on paikoin harvennettu. Sekapuuna kasvaa mm. hiukan koivua. Kenttäkerroksessa esiintyy runsaasti mustikkaa ja puolukkaa. Niiden lisäksi tavataan mm. kanervaa, variksenmarjaa ja metsälauhaa. Kuvion länsireunalla on pienellä alueella avokalliota, joka kuuluu laajempaan, selvitysalueesta etelään sijaitsevaan

kalliomaastoon. Kuvio kuuluu luontotyyppiin rannikon kuivan kankaan männiköt (erittäin uhanalainen), mutta on edustavuudeltaan heikko.

Kuva 3. Harvennettua mäntymetsää kesämökin vieressä.

Kuva 4. Mäntymetsää luontotyyppikuviolla 4.

4. MUU LAJISTO

Suomen Lajitietokeskuksen aineistoissa oli koko Lempotoisen saarelta vain yksi havainto heinähukasta, joka on tavallinen, elinvoimaiseksi arvioitu, yöperhonen. Tämän selvityksen maastotoissa ei tehty havaintoja uhanalaisista, silmälläpidettävistä, EU:n luontodirektiivin II- ja IV a -liitteisiin sisältyvistä tai harvinaisista lajeista. Viitasammakolle (EU:n luontodirektiivin IV a -liitteen laji) sopivia kutupaikkoja ei ole. Selvitysalueella tai sen välittömässä lähiympäristössä ei ole sellaisia habitaatteja, jotka antaisivat olettaa siellä mahdollisesti pesivän merkittävää linnustoa. Häiriöherkät lajit eivät asetu näin lähelle vilkkaasti käytettyjä kesäasuntoja.

5. YHTEENVETO

Selvitysalueelta ei löytynyt sellaisia luontoarvoja, jotka tulisi huomioida maankäytössä.

6. KIRJALLISUUS JA LÄHTEET

- Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.
- Keskinen, H.-L., Raunio, A., Forss, S., Kartano, L., Karttunen, K., Kokko, A., Kontula, T., Koskela, K., Mäkelä, K., Pykälä, J., Rytteri, T. & Väänänen, M. 2024. Luonnonsuojelulain luontotyyppien inventointiohje, luonnos 15.5.2024. 281 s.
- Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018a. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 1: tulokset ja arvioinnin perusteet. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018.
- Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018b. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 925 s.
- Lindholm, T. & Tuominen, S. 1993. Metsien puuston luonnontilaisuuden arviointi. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja A 3. 40 s.

luontotyyppienuhanalaisuus.ymparisto.fi/lutu/#

Meriluoto, M. & Soininen, T. 1998. Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt. Metsälehti Kustannus & Tapio. 192 s.

Mäkelä, K. & Salo, P. 2024. Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. 2. korjattu painos. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 43/2023. 374 s.

Suomen Lajitietokeskus 2024. <http://tun.fi/HR.3211> (haettu 3.12.2024).

Syrjänen, K., Hakalisto, S., Mikkola, J., Musta, I., Nissinen, M., Savolainen, R., Seppälä, J., Seppälä, M., Siitonen, J. & Valkeapää, A. 2016. Monimuotoisuudelle arvokkaiden metsäympäristöjen tunnistaminen. METSO-ohjelman luonnontieteelliset valintaperusteet 2016-2025. Ympäristöministeriön raportteja 17/2016. 75 s.

Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus (2021). Suomen lajien alueellinen uhanalaisuusarviointi 2020. <https://www.ymparisto.fi/punainenlista>